

[Undervisningsministeren.]

komme på tale, er det, som tidligere fremhævet, regeringens hensigt ikke at give tilladelse til opførelse af atomkraftværker og andre anlæg, før en ny lov herom er vedtaget.

Til de overvejelser af sikkerhedsmæssig, miljømæssig og planlægningsmæssig karakter, der må tages ved bedømmelsen af en ansøgning om opførelse af et nukleart anlæg, føjer sig også energipolitiske overvejelser. Lovforslaget indeholder derfor bestemmelse om, at tilladelse til at anlægge et atomkraftværk kun vil kunne gives til en ansøger, der på forhånd har opnået eneretsbevilling i henhold til elforsyningsloven.

Som nævnt er lovtæst og bemærkninger bortset fra ikrafttrædelsesbestemmelsen identiske med det tidligere fremsatte forslag. Jeg er naturligvis opmærksom på, at det i bemærkningerne til § 10 omtalte lovforslag om kommuneplanlægning blev vedtaget den 26. juni 1975, men først til ikrafttræden den 1. februar 1977. De heraf nødvendiggjorte ændringer i lovforslagets § 10 søges gennemført ved ændringsforslag.

Loven om atomanlæg og loven om elforsyning vil skabe en væsentlig forudsætning for løsningen af Danmarks energiproblemer. Regeringen kan imidlertid ganske tilslutte sig den opfattelse, at der er et stærkt behov for at få et bedre grundlag for udformningen og gennemførelsen af den langsigtede energipolitik, som er nødvendiggjort af oliekrisen og udsigterne på længere sigt til stigende knaphed på energikilder.

Med henblik herpå vil også en forstærket dansk offentlig indsats vedrørende energiforskningen være påkrævet, såvel forskningen vedrørende energikilder — og her tænker jeg naturligvis især på alternative energikilder — som forskningen vedrørende energiens anvendelsesmuligheder. Regeringen har derfor besluttet, at den vil fremsætte lovforslag om oprettelse af et energiforskningsråd med den opgave at sikre en samlet vurdering og styring af energiforskningen. Samtidig foreslås atomenergikommissionen erstattet med en atomstyrelse, der bl. a. skal være ansvarlig for varetagelsen af de arbejdsopgaver, som navnlig har relation til de sikkerhedsmæssige spørgsmål i forbindelse med atomkraft-

tens fredelige anvendelse, og som nu er henlagt til atomenergikommissionen.

Et lovforslag herom er nu under udarbejdelse og vil i løbet af efteråret blive gennemdrøftet med alle interesserede ministerier og myndigheder. Jeg regner med, at det vil være muligt at fremsætte forslaget i begyndelsen af 1976, så det kan gennemføres i løbet af foråret.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ebba Strange) (SF):

Jeg tillader mig herved at fremsætte *for-
slag til lov om ændring af lov om styrelse af
sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.
(Oprettelse af daginstitutionsnævn)*, hvorved
jeg skal henvise til de bemærkninger, der
ledsager lovforslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri [af Kaj Hansen m. fl.].

(Lovforslag nr. 14. Fremsat 9/10 75).

Lovforslaget sattet til behandling.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Lovforslaget om genindførelse af en momsrefusionsordning for boligbyggeriet er en genfremsættelse af det forslag, som hr. Kaj Hansen m. fl. fremsatte den 8. september i år, men som dengang ikke vandt tilslutning. Forslaget tager sigte på — og det er et prisværdigt formål — at stimulere byggeriet og dermed øge beskæftigelsen inden for byggefagene.

I september blev gennemført en række love til fremme af beskæftigelsen i byggesektoren. Disse love om tilskud til forbedring af beboelsesejendomme, om tilskud til erhvervsbyggeri, om øget statslig byggeaktivitet m. v. er nu trådt i kraft. Også den midlertidige nedsættelse af merværdiafgiften vil virke stimulerende på byggeriet.

Virkningerne af denne lovgivning har endnu ikke kunnet nå at slå igennem for alvor. Alligevel er der tydelige tendenser til en bedring af byggeaktiviteten. Udsigterne for byggeriet er altså heller ikke så dystre,

[Boligministeren.]

som da lovforslaget sidst blev fremsat. Et generelt tilskud af den størrelse, forslaget indebærer, kan føre til en for stærk og ukontrollabel opblussen af byggeriet specielt inden for parcelhussektoren. Det vil dels kunne forvride beskæftigelsen inden for byggeriet væk fra erhvervsbyggeri og de energi- og besparende arbejder, som regeringen lægger vægt på, dels skabe nye tilpasningsproblemer på længere sigt.

Forslagsstillerne har i bemærkningerne til lovforslaget anført, at det vil gøre byggeriet i normalt omfang 1,5 mia kr. billigere. Det fremgår ikke klart, om der ved normalt omfang tænkes på 40.000 boliger årligt eller en anden størrelsesorden. Men i alle tilfælde vil forslaget betyde en voldsom forøgelse af de generelle offentlige subsidier til boligbyggeriet, som der ikke er anvist dækning for.

Jeg kan heller ikke på nuværende tidspunkt gå ind for forslaget.

Kaj Poulsen (S):

Kommunisterne har taget en af socialdemokratiets gamle, men ikke ubrugelige tanker op i dette lovforslag. Derfor kan jeg meddele, at socialdemokratiet naturligvis har megen sympati for forslaget, men det skulle ikke være nødvendigt at fortælle forslagsstillerne, hvorfor det kun er spild af folketingets tid at fremsætte et sådant forslag.

Da forslaget imidlertid nu er kommet, skal jeg på mit partis vegne endnu en gang fortælle kommunisterne, at socialdemokratiet har indgået et boligforlig, som socialdemokratiet har i sinde at holde. Det vil sige, at jeg på nuværende tidspunkt skal nøjes med at henvise lovforslaget til en grundig udvalgsbehandling.

Men hvis kommunisterne ved at tage socialdemokratiets gamle forslag op kun vil demonstrere deres socialdemokratisering, skal jeg meddele dem, at de ved at tage et forslag som dette op går den forkerte vej. Kommunisterne socialdemokratiserer sig ikke ved at tage forslag op, som man på forhånd ved ikke kan opnå det fornødne flertal her i tinget. Hvis kommunisterne vil have held med den proces, de er inde i, må de lægge hovederne i blød og undersøge, før de kommer med sådanne forslag, om de har nogen mulighed for flertal.

Men jeg skal erkende, at dette er et forsøg og et særdeles klart udtryk for, hvilke veje kommunisterne fremover ønsker at betrede i lovgivningsarbejdet. Det mislykkedes denne gang, men held og lykke fremover med socialdemokratiseringen!

Knie-Anderson (V):

Det foreliggende lovforslag, der er en genfremsættelse af et lovforslag, der var til behandling i efteråret 1974 og i slutningen af sidste samling, foreslår gennem en genindførelse af momsrefusionsordningen at stimulere byggeriet.

Venstre er enig med forslagsstillerne i, at det er uheldigt, at byggerytmen er ujævn. Vi vil gerne arbejde for en mere stabil byggerytme, og vi afventer derfor i spænding resultaterne fra den nedsatte arbejdsgruppe om byggeriets styring. Det er nødvendigt, at de, der skal bygge, har sikkerhed for det grundlag, de skal disponere på. Principperne i boligforliget og forligspartiernes vilje til at foretage nødvendige indgreb kan og bør give denne sikkerhed.

Forslaget om at genindføre momsrefusionsordningen anser vi derimod for at være et u hensigtsmæssigt middel til at imødegå byggeriets vanskeligheder. Forslaget må herudover også vurderes på baggrund af de virkninger, en genindførelse ville få for statens finansielle stilling. Statens udgifter til en ordning som den foreslåede kan på årsbasis anslås til et sted omkring 2 mia kr., hvis man regner med det aktivitetsniveau for boligproduktion, som tilstræbes i den indgåede aftale om en langsigtet boligløsning.

Gennem den i de seneste måneder vedtagne lovgivning om stimulering af byggeriet delvis gennem ændring af finansieringsvilkårene og delvis gennem ydelse af forskellige former for tilskud samt momsnedsettelsen er der skabt basis for, at adskillige arbejdsløse inden for byggesektoren atter kan komme i arbejde. Statistikken viser da også, at antallet af igangsættelser har passeret et lavpunkt og nu bevæger sig hurtigt opad. Samtidig er der kraftig aktivitet, både hvad angår erhvervsbyggeri samt moderniseringer og om- og tilbygninger inden for så at sige alle sektorer.

For at undgå en overophedning har vi derfor også med tilfredshed noteret, at bo-

[Knis Andersen.]

ligministeren har benyttet den harmonika-virkning, dvs. tidsmæssig spredning af tilskuddene, der var indbygget i flere af de i sidste samling vedtagne lovforslag.

Jeg vil til slut gerne fastslå, at venstre tror på værdien af boligforliget samt på dets betydning for stabiliteten i byggesektoren og for den sikkerhed, som alle, der skal disponere såvel med hensyn til byggeri som med hensyn til forbrug af bolig, bør have. Venstre kan derfor ikke give tilslutning til det fremsatte lovforslag, der vil betyde en voldsom forøgelse af offentlige tilskud til bygge- og boligsektoren. Det vil på afgørende måde stride imod hovedprincipperne i de indgåede boligaftaler og herudover være en hindring for gennemførelsen af de til glæde for alle skatteydere planlagte offentlige besparelser.

Kirsten Jacobsen (FP):

Det er nu tredje gang, vi skal behandle det lovforslag, og jeg vil derfor for tredje gang fortælle kommunisterne, at fremskridtspartiet i hvert fald ikke kan gå ind for en genindførelse af momsrefusionen for boligbyggeriet.

For ikke at trætte tingets medlemmer ved at gentage, hvad jeg allerede har sagt to gange, skal jeg indskrænke mig til at sige, at da vi lavede den midlertidige momsnedsettelse, påpegede jeg de meget uheldige virkninger, denne ville få for byggeriet, og de virkninger, som kommunisternes forslag vil få, vil blive endnu grellere. Jeg tror ikke, der er nogen herinde, som er i tvivl om, at beskæftigelsen inden for byggesektoren i øjeblikket ikke rigtig trænger til nogen stimulan, næsten snarere tværtimod. Men hvis man endelig ville gøre noget, så har jeg flere gange påpeget, at der ligger 1 mia kr. i Grundejernens Investeringsfond. Det er grundejernens egne penge, og hvis de fik lov til at bruge dem, ville de bruge dem til istandsættelse, og det ville sætte folk i gang i denne branche. Det er ikke så nødvendigt, som det har været tidligere, men derfor ville det være lige rimeligt at fjerne denne fond.

Fremskridtspartiet kan under ingen omstændigheder støtte kommunisternes lovforslag.

Ingomar Petersen (RV):

Jeg forstår egentlig heller ikke, hvorfor kommunisterne nu igen fremsætter dette lovforslag, de kender jo fra tidligere diskussioner folketingets stilling til denne sag. Jeg betragter det faktisk mere som et parade-forslag, som man kan spille folketingets tid med, for man ved udmærket godt fra kommunistisk side, hvad resultatet bliver. Jeg skal ikke spille tiden mere her fra denne talerstol, men klart meddele, at det radikale venstre ikke kan gå ind for lovforslaget.

Schlüter (KF):

Det er noget bras, hvis der det ene år er momsrefusion på byggeområdet, det næste år ikke, og det tredje år bliver der så igen momsrefusion. Vi trænger til at have faste og stabile vilkår på hele byggemarkedet, og allerede af den grund må jeg fraråde det lovforslag, kommunisterne har fremsat.

Det er også praktisk både for erhvervslivet og for administrationen, at vi fastholder det princip, at den moms, der er gældende i Danmark, praktisk taget gælder for alle vareområder. Af disse grunde skal jeg anbefale, at man går imod det kommunistiske lovforslag.

Ritta Ahm (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke medvirke til en ny forcering af boligbyggeriet. Vi er principielt af den opfattelse, at man aldrig skulle have fjernet denne momsrefusion fra boligbyggeriet. men denne fejl kan vi ikke rette nu ved at genindføre den, idet vi kun vil gøre ondt værre ved på ny at skabe spekulation i byggetidspunkter.

Vi skylder såvel byggefirmaer som arbejdere i byggefagene at skabe og fastholde stabilitet på et niveau, som vi efter vor produktivitet i øvrigt kan magte, og vi kan derfor ikke tilslutte os dette lovforslag.

Ørdføreren for forslagsstillerne (Kaj Hansen) (DKP):

Jeg vil først gerne takke for den megen sympati, som er udtrykt omkring lovforslaget, men der har ligesom manglet noget at have denne sympati i. Man spørger: hvorfor genfremsætter kommunisterne nu det forslag, som var fremme i den forrige samling, og som ikke dengang kunne vinde tilslut-

[Kaj Hansen.]

ning her i tinget? Det synes jeg er meget klart; man kan jo bare kigge på arbejdsløshedstallene, så behøver man ikke flere motiveringer, for de er drastiske nok, og samtidig er det også sådan, at hvis bare man vil lytte en lille smule efter, hvad der kommer fra sagkyndig side, så kommer man til at erkende, at noget af det bedste, man kunne gøre i øjeblikket for byggeriet, var at give momsrefusion.

I Erhvervs-Bladet mandag den 6. oktober siger Niels Kallesøe på Håndværksrådets vegne, at Håndværksrådet gang på gang har påpeget, at det er meget uheldigt med de store svingninger i byggeaktiviteten. Det betyder øgede omkostninger, det gør det vanskeligt at planlægge, og endelig betyder det, at beskæftigelsesvingningerne bliver for voldsomme, hvilket igen betyder øgede offentlige udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse. Og det er jo fuldkommen rigtigt.

I en henvendelse den 30. september fra Danske Arkitekters Landsforbund og Akademisk Arkitektforening, hvad siger man da om momsen?

„Et fuldstændigt eller delvis bortfald af momsen inden for byggesektoren over et tidsrum på 1 à 2 år vil have øjeblikkelig virkning for beskæftigelsen på linje med f. eks. de særlige isoleringstilskud m. v.“

Vi ved også, at det store fagforbund SID anbefaler fuld fjernelse af momsen på boligbyggeri, og sådan kunne jeg nævne en række ting. Det er alle byggeriets folk, det er alle dem, der er berørt af denne sag, og det er de arbejdsløse, som kan se, at dette vil være en rigtig lovgivning at gennemføre.

Når boligministeren siger, at nu er der gennemført en række ting, hvoraf virkningerne godt nok ikke er slået helt igennem endnu, men der er udsigt til, at det vil blive bedre, der vil komme mere gang i byggeriet osv., så bør ministeren også erindre sig, hvordan det i øjeblikket går med renten. Renten stiger, eller rettere sagt obligationskurserne falder, og der er sket en forrykkelse her på det sidste i høj grad til ugunst for byggeriet. Den øgede renteudgift, der nu kommer her, betyder en yderligere fordyrelse af byggeriet.

Endelig taler man fra visse sider om boligforliget. Jeg har forstået, at boligforliget

går ud på, at der skal bygges 40.000 boliger, men hvis man ikke vil sætte ekstraordinære foranstaltninger ind for at få dem bygget, hvordan vil man så nå op på de 40.000? Jeg vil gerne spørge boligministeren, om han har andre forslag at fremsætte på regeringens vegne, således at man kan nå op på de 40.000 boliger.

Så siger hr. Kaj Poulsen, at dette er et godt socialdemokratisk forslag. Jeg tror ikke, hr. Kaj Poulsen rigtig kender det historiske forløb af denne sag, for det har jo været sådan, at der aldrig nogen sinde før har været lagt skat på boliger, før socialdemokratiet kom med et forslag om det. Det er *den* socialdemokratiske politik, vi vil af med, og det er derfor, vi har fremsat dette lovforslag.

Jeg kan også forstå, at fremskridtspartiet ikke vil medvirke til at gennemføre dette forslag, og det kan jeg udmærket forstå med den politik, som fremskridtspartiet står for på boligområdet. Men jeg fatter i virkeligheden ikke, at mange af de ordførere, som erkender, at der her er et forslag, der sagligt set ud fra hele byggesituationen er af en sådan karakter, at det kunne sætte mere gang i nybyggeriet, så vi kunne få flere murere beskæftiget osv., ikke vil gå ind i en saglig forhandling om det, men siger: vi har jo dette boligforlig, og det er ikke til at pille ved. Så er vi altså i den situation, hvor boligsituationen er låst fast til et boligforlig, som allerede ved dets indgåelse ikke var af en sådan karakter, at det var i stand til at løse boligproblemerne i dette land.

Min tid er udløbet, men jeg skal i anden omgang komme tilbage til en række andre bemærkninger, der er faldet omkring lovforslaget.

Ømann (SF):

Det gik jo så hurtigt med ordførerrækken. Jeg er ked af, at jeg ikke kom ind førend ordføreren for forslagsstillerne, men lad mig nu begynde med at sige et par ord til den socialdemokratiske ordfører.

Hvad var dog det for en tale at holde om et sådant forslag, som jo i og for sig godt kan have saglighed i sig. Hvad var det for en hadsk tale i en tid, hvor der er folk nok, der løber stormløb mod de bastioner, som socialdemokraterne først og fremmest skulle forsvare. Jeg tænker på de angreb, der i dag

[Ømann]

gøres på det almennyttige byggeri. Jeg tænker på stormløbet mod fagbevægelsen. Det er ikke tider til sådanne toner. Og til dette med, at der kun kan fremsættes forslag, som man på forhånd ved kan vedtages, vil jeg da gerne sige, at jeg kunne godt ønske mig, at socialdemokraterne ville fremsætte nogle flere forslag, der kunne vise vej ud af det politiske uføre, vi står i, i stedet for at være så bovlamme i deres politik og deres forslagsstillen herinde. Det var en helt anden dristighed, som en Hartling udviste sidste efterår, uanset at han ikke kunne få sine forslag vedtaget.

Jeg er lidt ked af, at jeg ikke kan tiltræde dette lovforslag. Jeg vil gerne gå lidt ind på sagligt, hvorfor jeg ikke kan. Det skal give 1,5 mia kr. i støtte til billiggørelse af byggeriet. Her må man være klar over, at 4/5 af dette beløb eller 1,2 mia kr. vil gå til parcelhusbyggeriet, Jeg kan da godt se det beskæftigelsesmæssige i affæren, men jeg er lidt ked af at poste så mange penge ind i en sektor, der i forvejen er så spekulationsbefængt, og som er en dårlig sektor, sådan som den er indrettet. Det ville nok være værd at overveje, om man kunne give en momslettelser til virkelig socialt byggeri.

Men når dette er sagt, vil jeg også bede regeringen overveje den situation, vi nu står i, at alle regner med, at den momsnedsettelse på 5 pct., som er vedtaget, falder væk til 1. marts, og at man derfor ikke tør stole på, at det lille opsving, der har fundet sted i byggeriet, fortsætter.

Jeg tror nok, det ville være gavnligt for byggerytmen, om man allerede nu sagde: denne momsnedsettelse skal forlænges. Det ville sætte byggeriet bedre i stand til at disponere.

Med disse kvalifikationer synes jeg såmænd slet ikke, dette er noget dårligt lovforslag, som fortjener en ilde medfart. Det er jo kun 10 pct. skrapere end det, socialdemokratiet lige har gennemført.

Wilhelm (VS):

Jeg vil egentlig godt starte med et par bemærkninger til den sidste ordfører. Jeg kan ikke se logikken i, at man går ind for den midlertidige momsnedsettelse på 5 pct., som jo også fortrinsvis går til parcelhusbyggeriet, hvis man er imod den egentlige

momsrefusion, som kommunisterne her har foreslået. Det, der er tale om, er jo, at SF desværre stadig væk lader sig binde af de dumheder, partiet har begået i fortiden, idet denne fjernelse af momsrefusionen på byggeriet, der, som kommunisterne rigtigt siger, er en skat på boliger, blev indført af S-SF-flertallet i 1973, og det synes jeg egentlig, sagt i megen stilhed, det var på tide at SF fik arbejdet sig ud af. Men det vil de altså ikke — endnu da.

Så til det mere saglige i hr. Ømanns indvendinger. Det er ikke korrekt, at 4/5 af denne momsrefusion ville gå til parcelhusbyggeriet, eftersom der jo er en øvre kvadratmetergrænse for, hvor langt man giver momsrefusionen, og som det må være hr. Ømann bekendt, er parcelhusenes gennemsnitsareal nu over 150 m², mens lejlighederne i det almennyttige boligbyggeri så sent som sidste år stadig væk lå på en gennemsnitsstørrelse på 74 m². De ville altså få den fulde gavn af momsrefusionen, hvad parcelhusene i gennemsnit ikke ville få.

Vi er for dette lovforslag, som vi har været imod beskatningen af boliger lige fra S-SF indførte den i 1973, og som vi har støttet denne type forslag konsekvent de gange, de har været fremsat tidligere. Vi mener ikke, de løser problemerne, men de tilstræber andet og mere, end boligministeren ville gøre det til, nemlig at stimulere byggeriet; de vil selvfølgelig også billiggøre byggeriet. Og når boligministeren og socialdemokratiet, ja, sågar SF og selvfølgelig også de borgerlige partier i den forbindelse taler om støtte og subsidier, så synes jeg, der er tale om en grov forvrængning. Det at fjerne en skat på boliger må principielt være noget andet end at tale om subsidier. Der er ikke tale om at give subsidier her. Der er tale om at fjerne en direkte punktskat på boliger.

Boligministeren siger, at det her kan føre til en ukontrollabel forøgelse især af parcelhusbyggeriet. Ja, det kan det måske nok, hvis det står, som det står, men hvis man gik ind i en ordentlig drøftelse af dette lovforslag, kunne man også inddrage, om man ville bruge det her til at regulere byggeriet op til noget, man kunne blive enig om, for det er jo det eneste, der hidtil er anvist som reguleringsmodel. VS har ikke bundet sig til den tanke, men vi har lagt den frem adskillige gange, at man måske kunne over-

[Wilhelm.]

veje — vi vil godt være med til overvejelser heraf — at benytte en momsrefusion til direkte at regulere boligbyggeriet lige præcis op til det niveau, man ønsker. Og vi ønsker mere end 40.000 boliger, vi har aldrig accepteret de 40.000, men det måtte man også kunne tale om. Her er en regulator, som kan benyttes både opad og nedad. Hvis man sagde: det og det antal igangsættelser pr. måned bliver der givet momsrefusion på, forudsat de blev benyttet, så havde man dér en regulator, som ingen af boligforligspartierne har anvist hidtil.

Man taler om et ønske om stabilitet, men har ikke anvist nogen stabilitet, og man siger fra kristeligt folkeparti — en fantastisk udtalelse — at man principielt var imod afskaffelsen af momsrefusionen, men nu er den jo afskaffet, så lad os hellere blive ved det, for man kan ikke tåle en ny ustabilitet. Hr. Schlüter talte også om, at det her ville give en ny ustabilitet. Hvad har vi set i de sidste uger? Vi har set et kursfald på obligationer, der betyder renteforhøjelse, som betyder, at de samme boliger finansieret i dag sammenlignet med for en måned siden bliver 300 kr. dyrere pr. måned i kommende leje i al fremtid. Og så kommer man her, hvor der er tale om en refusion på de 15 pct., eller det er det jo ikke engang, og siger, at det vil give ustabilitet. Men de andre, de stadige, de indbyggede, de mekaniske ustabiliteter i det finansieringssystem, vi har, accepterer man blankt. Dem har man intet at stille op over for.

Jeg mener, det er forkert, når kommunisterne siger, at boligforliget skulle være en garanti for de 40.000 boliger. Det er for længst fremgået klart, at der ligger ingen garanti for de 40.000 boliger; hvis der ligger noget som helst i det tal, så er det en øvre grænse. Socialdemokratiet prøver at bilde folk ind, at de har garanteret 40.000 boliger, men det er for længst dementeret af virkeligheden og af de borgerlige partier. Jeg vil derimod spørge boligministeren, for vi trænger til at få det at vide: hvad indeholder det her forlig egentlig? Betyder det, at i samme øjeblik der er udsigt til, at man ad naturlig vej ved disse utålelige mekanismer, som fungerer på boligmarkedet og på obligationsmarkedet, risikerer at komme op på et årligt byggeri på over 40.000 boliger, har

man en forpligtelse til at finde sammen med de borgerlige forligspartier for at finde en regulering, der går nedad, og som sørger for, at man ikke kommer væsentligt op over 40.000? Nu har vi foreløbig set i en lang periode, at der ikke er nogen som helst forpligtelse til at skaffe de 40.000 boliger, men er der en forpligtelse den anden vej?

Knud Jespersen (DKP):

Jeg har lyst til at gøre et par bemærkninger om selve vores lovforslag. Vores ordfører har givet udtryk for, hvad det tilsigtede, og det tilsigter altså at fjerne en del af den skat, der er på boliger, og samtidig stimulere byggeri og beskæftigelse. Det er lidt svært at komme uden om, at det ikke vil have nogen af de tilsigtede virkninger. Naturligvis kan man komme uden om det, hvis man som hr. Kaj Poulsen afslører, at man slet ikke har kendskab til, hvad det er, man vil, eller hvordan det historisk ser ud for socialdemokratiet. Ukendskab fritager jo behageligt én for indsigt i detaljer, og samtidig kan man jo ikke bebrejde folk, at de ikke ved det. Men til hr. Kaj Poulsens og andres orientering skal jeg sige, at hvis det er socialdemokratisering at fremsætte forslag om ophævelse af visse afgifter på boliger og fjernelse af visse skatter på boliger, få byggeri og beskæftigelse i gang, så er der da noget fornuft i galskaben, men så bør hr. Kaj Poulsen komme herop og sige, hvornår de har virket for, at denne afgift skulle væk. Så bør hr. Kaj Poulsen da også prøve at gøre sig det klart, at 5 pct. reduktionen af moms på byggeri, som vi støttede, ikke var socialdemokratiets oprindelige opfindelse, det var faktisk vores.

Jeg vil slet ikke sige, at socialdemokratiet er i færd med at komme til at ligne os, gud fri os, sådan kommer vi forhåbentlig da aldrig til at se ud. Derimod vil jeg understrege, at socialdemokratiet vel havde en forpligtelse til også at forsøge at føre socialdemokratisk politik, og dér synes jeg nok at hr. Kaj Poulsen har fået fat i noget af det rigtige, idet hr. Kaj Poulsen fastslår, at det kan man ikke, for vi har jo boligforliget. Håndfæstningen gælder, og når håndfæstningen eksisterer, skal man ikke pille ved den side af sagen. Det er altså socialdemokratiets råderum, en bekræftelse af, hvad vi har sagt mange gange.

[Knud Jespersen.]

Dernæst er der en anden ting, der er kendt: at man traditionelt, hvis det er forslag uden for femkanten i septemberforliget, for en sikkerheds skyld bør gå imod; navnlig hvis man ikke kender forslaget virkninger og ikke har sat sig ind i det, er det meget klogt at gå imod. Og hvis det er et forslag fra kommunisterne, så er man næsten sikker på, at man kan høste en eller anden blomst ved at sige, at det kan man ikke deltage i. Jeg skal ikke bebrejde hr. Kaj Poulsen noget som helst, vi har tidligere gang på gang i denne sal konstateret, at det ikke er saglighed, der driver værket, men det behøver heller ikke at være den rene skære usaglighed.

Samtlige ordførere har på den ene eller den anden måde enten talt om, at det var et godt forslag, og at man måske burde gennemføre det, ja, hr. Kaj Poulsen sagde endda, det var et fint forslag, og derfor skulle man stemme imod det. Det er jo en egenartet logisk form, som ikke rigtig har vundet genklang hos os. Jeg forstår bedre hr. Schlüter og andre, der siger, at det skal man ikke, for det skaber usikkerhed. Ja, de har i al fald skabt sikkerhed med deres boligpolitik og med boligforliget. Der er nemlig skabt lige nøjagtig de resultater, som er påpeget dels af hr. Kaj Hansen, dels af hr. Wilhjelms og også i nogen grad af hr. Ømann.

Jeg har ingen illusioner om, at folketinget vil vedtage dette lovforslag, men jeg har derimod en illusion om, at hvis man taler længe nok om bestemte ting og udfolder et pres og en aktivitet, så lykkes det på et eller andet tidspunkt at få folk til at se fornuften og ikke bare galskaben, og også se den fornuft, der er nødvendig for at bekæmpe galskaben. Jeg har også på fornemmelsen, at hvis man bliver ved med at behandle boligaktiviteter på den facon, så kommer man til at tale med betydelig flere folk end dem, der har sæde i det høje ting.

Men ellers var det simpelt hen bare af historiske grunde, jeg var interesseret i at få svar på nogle af de spørgsmål, og det er muligt, boligministeren kan hjælpe hr. Kaj Poulsen, hvis hjælp er nødvendig.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Der er i debatten stillet et par direkte spørgsmål til mig, som jeg naturligvis vil forsøge at svare på.

Må jeg til hr. Kaj Hansen sige, at jeg er meget enig med hr. Kaj Hansen i, at planlægning i byggeriet er nødvendig. Jeg vil også godt sige, at for at styre og planlægge byggeriet på det antal, der politisk er enighed om eller flertal for i dette folketing, kan det være nødvendigt med konjunkturregulerende foranstaltninger for at nå den målsætning, man nu har lagt fast. Denne målsætning er, som både hr. Kaj Hansen og hr. Wilhjelms jo var inde på og kender fra det forlig, som er indgået mellem 5 partier her i folketinget, ca. 40.000 boliger pr. år, heraf 8.000 almennyttige boliger. Til hr. Kaj Hansen og til hr. Wilhjelms kan jeg sige, at det er forhandlinger, og det er bestræbelser, man inden for forligspartierne under min ledelse har foretaget i den tid, der er gået, og vi vil fortsætte med at forhandle, således at denne målsætning kan opnås.

Til hr. Wilhjelmss specielle spørgsmål om, hvis vi kommer over og hvor meget vi kommer over osv., vil jeg her understrege, at der i forliget står ca. 40.000 boliger, heraf 8.000 almennyttige boliger, og skulle man komme meget over de 40.000, ville det altså blive på parcelhussektoren, der ville ske den største stigning, og man ville altså komme væsentligt over de 32.000 boliger.

Jeg mener, at det forlig, som det er sammensat, er socialdemokratiet gået ind for, og det vil vi naturligvis overholde og søge at få udfyldt efter den målsætning, der er lagt i det.

Kaj Poulsen (S):

Ja, må jeg sige, at både hr. Knud Jespersens og hr. Ømanns tale her bar præg af, at de ikke var til stede, da jeg holdt min tale. De hørte jo nok ikke det første afsnit i min tale, hvor jeg siger, at forslaget er et godt forslag, som har de rigtige tanker i sig. Det, der kunne få kommunisternes formand til at flyve op i højderne, var jo nok talen, som de også har haft inden for egne rækker, om deres socialdemokratisering.

Så synes jeg lige, at jeg skal sige til hr. Knud Jespersen, som spørger om, hvornår vi har haft dette forslag fremme, at vi havde dette forslag fremme næsten hele sidste år, hvor vi debatterede forslaget ude omkring, og vi lagde forslaget frem her i folketinget efter valget. Vi trak det tilbage, men gik så ind i en forhandling og fik nogle æn-

[Kaj Poulsen.]

dringer på realkreditområdet, fordi der ikke var muligheder for at få gennemført forslag af denne slags.

Så må jeg sige til hr. Knud Jespersen, at jeg sagde ikke og anbefalede ikke folketinget at stemme imod dette lovforslag. Jeg foreslog det tværtimod henvist til en grundig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Knud Jespersen (DKP):

Jeg skal bare lige til overflod bekræfte, at jeg hørte, jeg var lige ved at sige ulykkeligtvis, hele talen, så jeg har ingen undskyldning for ikke at have forstået det i dets sammenhæng. Jeg hørte det fra ord til andet. Når man så siger, at det er noget, man har debatteret, det er noget, man har stillet forslag om, så var det i høj grad upræcist og vidner også om, at man heller ikke kender de nøjagtige tidspunkter for den side af sagen. Jeg takker faktisk for bekræftelsen.

Ømann (SF):

Først en lille bemærkning til hr. Wilhjelm. Det var dog en fantastisk tyrkertro, det ærede medlem nu udviser over for den liberale prismekanisme. Jeg kan betro hr. Wilhjelm, at da jeg medvirkede til og stemte for, at momsgodtgørelsen blev afskaffet i 1973, så var det ud fra den sikre overbevisning, at den godtgørelse overhovedet ikke virkede prisnedsættende, men at den mange gange gik lige lukket ned i foret hos bygherrerne som en ekstra gevinst, når et byggeri var afsluttet. Der var ingen garanti for, at denne nedsættelse slog igennem på priserne, ligesom der ikke var nogen som helst garanti for, at et hvilket som helst andet tilskud slog igennem på priserne. Der var virkelig et stort tomrum dengang af profit og avance, som man kunne klemme sammen, og det ville ikke være til skade for byggeriet.

Jeg synes, vi skal stramme dette her lidt med hensyn til det vigtige punkt, hvordan det vil gå, hr. boligminister, når nu denne moms-nedsættelse holder op pr. 1. marts. Ville det ikke være en klog disposition at sikre byggeriet denne fortsatte nedsættelse? Jeg ved, at mange steder i småhåndværket osv. disponerer man ikke med udvidelser af arbejdsstyrken. Der siger man: det tør vi jo

ikke dage på, vi vil ikke antage folk. Man køber ikke nye maskiner af hensyn til dette her, for man siger, at efter den 1. marts er det jo slut. Netop for byggebranchen er denne frist uhyre kort og uhensigtsmæssig kort. Det var et direkte spørgsmål til boligministeren.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kaj Hansen) (DKP):

Først lige et par bemærkninger til hr. Ømann. Jeg tror, det er overdrevet at tro, at det er 4/5 af dette momsrefusionsbeløb, der kommer parcelhusene til gode. Der er jo også sat en øvre grænse, og det vil i virkeligheden sige — sådanne huse på op til 130 m² tror jeg nok specielt er huse, som de vælger, jeg og hr. Ømann repræsenterer, kommer til at bebo — at så er der lagt loft over for luksusbyggeri og den slags ting med hensyn til refusionsordninger.

Jeg må også sige, at selv hr. Ømann er jo efterhånden ved at falde lidt for den dér problemstilling, at det er subsidier til boligbyggeriet. Man kan jo efterhånden operere så længe med en moms, at når man snakker om, at den skal afskaffes, så ændres det til, at det er subsidier, der er tale om. Det er det jo ikke. Det drejer sig kort og godt om at fjerne en skat fra boligbyggeriet, og det er og bliver en skat, uanset om man kalder det subsidier eller noget som helst andet.

Jeg vil også gerne sige til hr. Wilhjelm, at vi tror absolut ikke, at der er nogen garantier for, at der vil blive bygget 40.000 lejligheder efter boligforliget, tværtimod. Det er netop også på denne baggrund, vi har stillet forskellige forslag for om muligt at nå derop, selv om vi absolut ikke er tilfredse med en årsproduktion på 40.000 boliger. Vi mener, det hellere skulle være omkring de 50.000.

Så bliver jeg nødt til også at sige et par principielle ting. Man kommer her og siger: hvad er det nu for noget at komme med et sådant forslag? I ved jo godt, at det strider mod boligforliget. Og så bliver man da efterhånden nødt til at spørge: eftersom der er et forsvarsforlig, eftersom der er et boligforlig, eftersom der nu er et økonomisk forlig, forlanger de forskellige forligspartier, der er med i disse forlig nu, at andre partier ikke kommer med forslag, som strider imod disse forlig? Det er jo en vanvittig problemstilling, og den kan vi selvfølgelig ikke gå

[Kaj Hansen.]

ind på. Vi fremsætter selvfølgelig de forslag, der passer os, og som vi mener vil være til gavn for befolkningen, og som vi mener fremsættes i den rigtige situation.

Når boligministeren siger, at man skal søge at opfylde formålet med de 40.000 boliger, ja så kan man jo søge og søge, og man kan stræbe og stræbe, men det sker jo ikke i år, at vi når de 40.000 boliger. Sagkyndige mener, at det heller ikke sker næste år, og derfor er det da, man må prøve at finde ud af, hvad der så skal gøres.

Jeg ved ikke, om ministeren er bekendt med, at på grund af at man har lavet denne momsrefusion på de ca. 5 pct. ca. et halvt år, så er der i øjeblikket ved at opstå en materialepukkel. Der hamstres byggematerialer, der foretages mange mærkelige transaktioner, netop fordi det er en foranstaltning, som kun løber i et halvt års tid. Derfor tror jeg, at det var netop på høje tid, at også regeringen og boligministeren begyndte at tænke på, hvordan man kan undgå de uheldige virkninger, som vil opstå, hvis denne momsrefusion bortfalder.

Wilhelm (VS):

Der er flere, der har sagt, at der ikke er nogen forskel på situationen, fra et tilsvarende forslag sidst blev afvist, men det er jo ikke rigtigt. Bortset fra, at jeg synes, at det også skulle have været vedtaget sidst, da det blev afvist, så er der en forskel i situationen. Der er bl. a. den forskel, jeg nævnte, og som ikke er kommenteret, at bare de sidste ugers kursfald og effektive rentestigning for boligfinansiering har betydet hundreder af kroner pr. måned i husleje for de boliger, der finansieres nu, hvilket altså mere end har opspist den midlertidige momsnedsettelse, som boligministeren nævnte som hovedelementet, der skulle stimulere byggeriet, billiggøre det.

Må jeg sige til hr. Ømann, at det ikke er et spørgsmål om tyrkertro på liberal prisme-kanisme eller ej, men det er et spørgsmål om, hvordan markedet er i øjeblikket, hvordan det var dengang, hvordan det var, da I indførte den fulde boligoms i 1973, hvordan det er nu. Det er en besynderlig argumentation, hr. Ømann kommer med, om, at man bare kan snuppe denne her moms fra avancerne. Hvorfor så ikke knalde en ordent-

lig moms ud, hvis det bare går ud over avancerne på boligbyggeriet? Det er jo klart noget sludder, ikke sandt? Det var jo også derfor, SF i sin tid — for det var jo SF sammen med S der i 1967 overhovedet indførte moms — netop undtog boliger og sagde, der skulle ikke være moms på boliger. Det var selvfølgelig ud fra en betragtning om, at en sådan afgift ville komme til at betyde noget på huslejerne.

Tilsvarende er den argumentation, hr. Ømann fører frem, jo i skingrende modstrid med det, han siger om den midlertidige momsnedsettelse på de 5 pct., som han ønsker opretholdt i en periode for byggeriet. Vi behøver jo bare at se på, hvad der skete rent faktisk med huslejerne, hvad der skete rent faktisk med byggeriets priser, da S og SF indførte den fulde boligoms med den 8-10 pct. forhøjelse, som det gav i sommeren 1973.

Til allersidst til boligministeren: der var jo ikke noget svar på, hvad det her boligforlig så egentlig indeholder. Vi har klart set nu i halvandet år i en periode, hvor der tydeligt og klart langt fra ville blive bygget 40.000 boliger, at der var intet, der forpligtede forligspartierne til at indføre en mekanisme, der kunne føre op i nærheden af de 40.000. Så bliver det sagt nu, at der arbejdes på højtryk, og medmindre ikke bare ministeren med nogle ord, men medmindre virkeligheden meget hurtigt demonstrerer noget andet, så vil jeg tillade mig at udlægge det på den måde, at i den lange periode, hvor det klart og tydeligt fremgik, at man ikke ville komme op på 40.000 boliger, da havde de borgerlige forligspartier vetoret for enhver mekanisme, der kunne bringe det op i nærheden af de 40.000 boliger. Men i samme øjeblik man måske om et halvt år har en „risiko“ for at komme over de 40.000 boliger, da vil de borgerlige forligspartier sige til socialdemokratiet, at det er forpligtet til at holde sig nede på de 40.000 boliger.

(Kort bemærkning).

Ømann (SF):

Nu anstiller hr. Wilhelm sig dummere, end han egentlig er. Der er forskel på, hvordan det går med en mekanisme, som siger, at der er moms fritagelse gennem lange tider, og de sædvaner der fæstner sig, og hvor denne moms fritagelse går hen, og så dette,

[Ømann.]

at man, efter at man har ophævet denne momsfrigtagelse, går hen og giver et beskæftigelsesmæssigt incitament, som hr. Wilhjelm ved har virket i kraft af mange igangsættelser. Der er ingen modstrid mellem dette, at jeg siger, at det i det store og hele er et tvivlsomt middel, og det var det, dengang momsens for byggeriet blev indført. Da var det virkelig en tvivlsom godtgørelse, fordi den gik ganske bestemte steder hen, og det var vores store argument for at opheve den. At man så af beskæftigelsesmæssige grunde nu giver en lempelse på 5 pct., er noget helt andet, og det betyder ikke, at jeg har mine tvivl om, hvordan en almindelig momsfrigtagelse ville virke i det længere løb.

Det, som jeg gerne vil have boligministeren til at svare på, er dette: er der ikke god fornuft i at fortsætte med de 5 pct. momsfrigtagelse for byggeriet også efter den 5. marts og at kundgøre det allerede nu?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om adgang til indførelse af andelslejligheder i det almennyttige byggeri [af Brixtofte m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. II. Fremsat 9/10 75).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om forbud mod opdeling af ejendomme i anpartslejligheder [af Kaj Hansen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. III. Fremsat 9/10 75).

Forslagene sattes til forhandling.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Forslag om under en eller anden form at omdanne almennyttige boligselskabers ejendomme til ejerboliger af en eller anden slags for beboerne er en jævnlige tilbagevendende begivenhed her i folketinget.

For knap halvandet år siden behandlede tinget et tilsvarende forslag fra det konservative folkeparti, og det forslag, der er til behandling i dag, er identisk med et forslag, som venstre fremsatte i maj i år, og som var til første behandling den 6. juni 1975. Jeg fremsatte dengang en række principielle bemærkninger til forslaget. De findes i Folketingstidende 1974-75, 2. samling, sp. 5930 f., og dem kan jeg fortsat henholde mig til.

Det er stadig min opfattelse, at en adgang til omdannelse af det almennyttige byggeri til private andelsboliger eller ejerlejligheder vil føre til, at det almennyttige byggeri ikke længere vil være i stand til at løse de boligsociale opgaver, som de almennyttige boligselskaber har. Den betydelige offentlige støtte, selskaberne har fået i årenes løb for at løse disse opgaver, vil ikke længere blive anvendt efter formålet, og vi vil blive stillet over for nye problemer og nye krav om offentlige midler, hvis vi skal løse de boligsociale opgaver på en tilfredsstillende måde. Jeg kan derfor fortsat ikke gå ind for dette forslag.

Om forslaget til folketingsbeslutning om forbud mod opdeling af ejendomme i anpartslejligheder vil jeg indledningsvis gerne fremhæve, at statsministeren i sin skriftlige redegørelse den 7. oktober 1975 bebudede fremsat et lovforslag om boligfællesskaber med det sigte at regulere forholdene mellem personer, der på anden måde end i form af ejerlejligheder i fællesskab erhverver eller ejer en bygning.

Den 9. oktober 1975 fremsatte kommunisterne det forslag, man nu har til første behandling. Den 15. oktober 1975 fastslog højesteret, at salg af anpartslejligheder ikke er en omgåelse af forbudet mod opdeling af ældre ejendomme i ejerlejligheder.

Højesterets afgørelse har skabt klarhed på området, men har samtidig gjort det nødvendigt, at der nu findes en løsning på problemerne omkring salget af anpartar og